

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

Методичні рекомендації
до виконання дипломної роботи
для студентів спеціальності 242 "Туризм"
другого (магістерського) рівня

Харків
ХНЕУ ім. С. Кузнеця
2020

УДК 338.48(07.034)

М54

Укладачі: О. А. Сущенко
О. О. Стрижак
К. Г. Наумік-Гладка

Затверджено на засіданні кафедри туризму.
Протокол № 7 від 06.12.2019 р.

Самостійне електронне текстове мережеве видання

Методичні рекомендації до виконання дипломної роботи для М54 студентів спеціальності 242 "Туризм" другого (магістерського) рівня [Електронний ресурс] / уклад. О. А. Сущенко, О. О. Стрижак, К. Г. Наумік-Гладка. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2020. – 48 с.

Сформульовано основні вимоги до написання, оформлення і захисту магістерських дипломних робіт. Наведено конкретні поради та приклади, що допоможуть студентам під час виконання магістерської дипломної роботи.

Рекомендовано для студентів спеціальності 242 "Туризм" другого (магістерського) рівня.

УДК 338.48(07.034)

© Харківський національний економічний
університет імені Семена Кузнеця, 2020

Вступ

Магістр (від лат. *magister* "вчитель") – це освітній ступінь, що здобувають на другому рівні вищої освіти та надають закладом вищої освіти, унаслідок успішного виконання здобувачем вищої освіти відповідної освітньої програми.

Ступінь магістра здобувають за освітньо-професійною або за освітньо-науковою програмою. Обсяг освітньо-професійної програми підготовки магістра становить 90 – 120 кредитів ЄКТС, обсяг освітньо-наукової програми – 120 кредитів ЄКТС. Особа має право здобувати ступінь магістра за умови наявності в неї ступеня бакалавра або спеціаліста.

Особі, яка успішно виконала освітню програму підготовки магістра та пройшла атестацію, заклад вищої освіти на підставі рішення екзаменаційної комісії надає ступінь магістра, присвоює відповідну кваліфікацію та видає документ про вищу освіту – диплом магістра.

Магістерська дипломна робота (МДР) – це самостійно виконане комплексне наукове дослідження, яке є кінцевим результатом науково-дослідної діяльності випускників університету.

Магістерська дипломна робота відображає рівень знань та вмінь, набутих студентами за період навчання, відповідно до навчальних планів підготовки магістрів із спеціальності 242 "Туризм", і підтверджує рівень загальнотеоретичної та спеціальної підготовки.

Метою виконання та захисту МДР є розвиток теоретичних навичок студентів в узагальненні наукового досвіду і вмінь із його використання в самостійній практичній та науковій діяльності.

Магістерську дипломну роботу виконують на завершальному етапі навчання, вона є випускною кваліфікаційною роботою. На підставі успішного складання державних випускних іспитів та захисту магістерської дипломної роботи екзаменаційна комісія із врахуванням рівня теоретичної та практичної підготовки студента надає йому кваліфікацію магістра.

1. Загальні вимоги до магістерської дипломної роботи

Магістерська дипломна робота має свідчити про те, що за період навчання студент оволодів усім комплексом теоретичних знань, умінь і практичних навичок за спеціальністю 242 "Туризм".

Тема МДР має бути актуальною і важливою з наукового та практичного погляду.

Назва магістерської дипломної роботи має бути, по можливості, короткою (5 – 7 слів), відповідати спеціальності 242 "Туризм" та сенсу наукового завдання, що вирішують у межах роботи, указувати на мету роботи та її завершеність.

У назві не бажано використовувати ускладнену термінологію псевдонаукового характеру. Треба уникати назв, що починаються зі слів "Дослідження питання...", "Деякі аспекти...", "Дослідження деяких шляхів...", "Дослідження можливостей...", "До питання"..., "Пошук можливостей..." і т. ін., у яких не відображено достатньою мірою сутності завдання.

Під час вибору теми має бути дотримано таких умов:

не рекомендовано вибір однакової теми трьома або більше студентами однієї навчальної групи;

якщо студенти передбачають писати випускню роботу за темами, що збігаються (але не однакові), то в назву має бути внесено відповідні доповнення й уточнення.

Тему магістерської дипломної роботи закріплюють за студентом на підставі його письмової заяви (додаток А).

Вибір теми погоджують із керівником випускної магістерської дипломної роботи, після чого на розгляд завідувача кафедри виносять заяву студента про затвердження теми та призначення наукового керівника магістерської роботи, підписану майбутнім науковим керівником, що складається із зазначення теми передбачуваного дослідження та його короткої анотації.

Коротка анотація містить указівку на мету дослідження та обґрунтування доцільності розроблення вибраної теми. Розмір анотації не має перевищувати 150 слів. Основні вимоги до анотації наведено в додатку Б.

Магістерська дипломна робота має містити поглиблений аналіз наукового завдання, результати проведених наукових досліджень із їхнім

теоретичним обґрунтуванням, а також рекомендації щодо вирішення поставлених наукових завдань. Студент має висловити своє особисте ставлення до проблем, що вирішують у межах роботи, і сформулювати висновки.

Магістерська дипломна робота становить завершене науково-практичне дослідження, яке має містити елементи наукової новизни.

Практична значущість роботи полягає в обґрунтуванні її результатів для потреб практики.

Теоретична база випускної роботи передбачає наявність таких елементів наукового дослідження, як: комплексний системний підхід до вирішення завдань дослідження, використання сучасних методик і наукових розробок, наявність елементів наукового пошуку та новизни.

Магістерську дипломну роботу виконують українською, англійською чи французькою мовою.

Під час написання МДР студент має обов'язково посилатися на авторів і джерела, із яких запозичив матеріали або окремі результати.

У процесі оформлення магістерської дипломної роботи необхідно неухильно дотримуватися порядку подання окремих видів текстового матеріалу, таблиць, формул та рисунків.

У встановлений термін належним чином оформлену магістерську роботу зі всіма супровідними документами має бути подано на кафедру.

Магістерську дипломну роботу, оформлену з порушенням вимог, яка не містить усебічного наукового аналізу досліджуваної тематики й обґрунтованих пропозицій, не має супровідних документів, зміст якої не відповідає назві та затвердженому плану, до захисту не допускають.

2. Організація виконання магістерської дипломної роботи

До виконання магістерської дипломної роботи допускають студентів, які успішно склали заліково-екзаменаційну сесію, завершили переддипломну практику та захистили з неї звіт.

Кожному студенту кафедра призначає наукового керівника, який має: надати завдання до магістерської дипломної роботи на спеціальному бланку з переліком обов'язкового табличного, графічного та ілюстративного матеріалу, а також зі встановленими термінами виконання етапів роботи;

здійснювати керівництво увесь період виконання магістерської роботи; надати відгук на завершену роботу перед захистом.

Науковими керівниками магістерських дипломних робіт призначають професорів, доцентів, а також інших співробітників університету, які мають науковий ступінь доктора чи кандидата економічних наук.

Теми та розгорнуті плани магістерських дипломних робіт розробляють професори та провідні доценти кафедри туризму, схвалюють на засіданнях кафедри, та затверджує завідувач кафедри.

Студентові надано право самостійно вибрати тему магістерської дипломної роботи, згідно з тематикою, затвердженою кафедрою. За погодженням із керівником, студент має право запропонувати свою тему дослідження за умов відповідного обґрунтування доцільності її розроблення.

Список дипломників, перелік їхніх тем та наукових керівників для кожного затверджують наказом ректора по університету.

Магістерську дипломну роботу має виконувати студент, відповідно до затверджених календарного плану та завдання. У разі порушення графіка виконання роботи студент зобов'язаний надати письмове пояснення своєму науковому керівникові або завідувачу кафедри. У разі неподання відомостей про причини відхилень від плану відомості доводять до відома деканату.

У разі систематичного порушення графіка виконання магістерської дипломної роботи та не дотримання термінів здавання закінченої дипломної роботи на підпис завідувачу кафедри студента до захисту магістерської дипломної роботи не допускають.

Консультації наукові керівники здійснюють відповідно до графіка кафедри, увесь період підготовки магістерської дипломної роботи до захисту. У разі невиконання або неналежного виконання студентом рекомендацій керівника, керівник зобов'язаний сповістити про цей факт завідувача кафедри.

Науковий керівник має право не допустити студента до захисту в разі систематичного порушення студентом плану підготовки магістерської дипломної роботи та неможливості контролю за ходом виконання роботи з вини студента.

У разі, якщо завідувач кафедри, виходячи з висновків керівника, не вважає за можливе допустити студента до захисту випускної роботи,

це питання розглядають на засіданні кафедри за участю керівника та автора магістерської дипломної роботи. Протокол засідання кафедри подають до деканату.

Студент може вимагати зміни наукового керівника. Рішення про зміну наукового керівника ухвалює завідувач кафедри у виняткових випадках з урахуванням розгляду письмової заяви студента з обґрунтуванням необхідності зміни наукового керівника.

У встановлений графіком кінцевий термін завершеної магістерської дипломної роботи подають на відгук науковому керівникові. Паралельно роботу має бути подано на зовнішнє рецензування, вона має пройти перевірку на наявність плагіату. У разі позитивної зовнішньої рецензії та висновку відповідального за перевірку на плагіат про ступінь авторського тексту не менш ніж 50 % від загального тексту роботи (без додатків), магістерську дипломну роботу допускають до нормоконтролю.

Викладачу кафедри, який здійснює нормоконтроль, подають завершеної магістерської дипломної роботи, відомості про перевірку роботи на відсутність плагіату, рецензію спеціаліста та відгук наукового керівника.

Результати нормоконтролю засвідчують підписом викладача, який здійснює нормоконтроль, на останній сторінці роботи, після чого її спрямовують на тверде переплетіння. У разі наявності зауважень до оформлення роботи нормоконтролер може повернути роботу на доопрацювання. Роботу, що не пройшла нормоконтроль, до захисту не допускають.

До моменту затвердження роботи завідувачем кафедри туризму та допуску студента до захисту її має бути переплетено у тверду палітурку, на титульному аркуші мають бути підписи виконавця й керівника, на останній сторінці – нормоконтролера. Зовнішня рецензія, CD-ROM з електронною версією роботи, висновок відповідального за перевірку на плагіат та відгук керівника має бути покладено в конверт, який приклеюють до внутрішнього боку твердої обкладинки. Після підпису завідувача кафедри магістерська дипломна робота, графічний матеріал та всі документи залишаються у студента до захисту.

3. Структура магістерської дипломної роботи

Магістерська дипломна робота має містити:

титульний аркуш;

типовий бланк завдання до роботи;

зміст;
перелік умовних позначень (у разі потреби);
вступ;
основну частину;
висновки;
список використаних джерел;
додатки (у разі потреби);
розгорнутий реферат українською та англійською мовою;
анотацію українською, англійською та російською мовою.
Указані структурні елементи є обов'язковими для магістерської дипломної роботи.

4. Вимоги до змісту магістерської дипломної роботи

4.1. Титульний аркуш магістерської дипломної роботи

(додаток В)

Титульний аркуш роботи містить:
назву організації, де виконано роботу;
прізвище, ім'я, по батькові, факультет, курс автора роботи;
назву кафедри, на якій виконували роботу;
назву роботи;
шифр і назву напрямку підготовки;
допуск завідувача до захисту;
науковий ступінь, учене звання, прізвище, ім'я, по батькові керівника магістерської дипломної роботи;
місто і рік.

4.2. Завдання до роботи

Типовий бланк завдання до роботи вміщують безпосередньо після титульного аркуша. Зразок оформлення завдання до магістерської дипломної роботи наведено в додатку Г.

4.3. Анотація

Анотацію виконують трьома мовами (українською, російською та англійською мовами), вона має містити короткий опис магістерської

дипломної роботи та перелік ключових слів. Текст анотації всіма трьома мовами має бути автентичним.

4.4. Зміст

Зміст подають на початку роботи.

Він містить (у порядку згадування):

вступ;

послідовно перелічені назви всіх розділів і підрозділів;

висновки;

список використаних джерел;

додатки й номери відповідних початкових сторінок.

4.5. Перелік умовних позначень

Якщо в магістерській дипломній роботі вжито специфічну термінологію, а також використано маловідомі скорочення, нові символи, позначення і т. ін., то їхній перелік може бути подано в роботі у вигляді окремого списку, який розміщують перед вступом.

Перелік треба друкувати двома колонками, у яких зліва за абеткою наводять, наприклад, скорочення, справа – їхнє детальне розшифрування.

Якщо в роботі спеціальні терміни, скорочення, символи, позначення і т. ін. повторюють менше ніж три рази, перелік не складають, а їхнє розшифрування наводять у тексті за першого згадування.

4.6. Вступ

Розкриває сутність і стан наукового завдання та його значущість, підстави та вихідні дані для розроблення теми, обґрунтування необхідності у проведенні дослідження. У вступі обґрунтовують актуальність теми, формулюють мету, завдання, предмет, об'єкт дослідження, а також перелік теоретичних і законодавчо-нормативних джерел, що використовують у роботі.

Актуальність теми. Шляхом критичного аналізу та порівняння з відомими вирішеннями наукового завдання обґрунтовують актуальність і доцільність роботи на користь України, а також необхідність у проведенні наукових дослідження в цьому напрямі. Обсяг висвітлення актуальності має становити кілька речень щодо сутності завдання.

Мета і завдання дослідження. Метою роботи є аналіз, узагальнення чи розвиток, а також розроблення методичних рекомендацій або

шляхів удосконалення (оптимізації) предмета дослідження щодо об'єкта дослідження. Не слід формулювати мету як "Дослідження...", "Вивчення...", "З'ясування...", тому що ці слова вказують на засіб досягнення мети, а не на саму мету. Мета роботи має тісно переплітатися з назвою й чітко відображати, що саме вирішують у роботі.

Завдання, які ставлять у роботі, мають відповідати меті дослідження й бути спрямовані на її вирішення.

Об'єкт дослідження – це процес або явище, що породжує проблемну ситуацію і вибране для вивчення.

Предмет дослідження міститься в межах об'єкта.

Об'єкт і предмет дослідження як категорії наукового процесу співвідносяться між собою як загальне і часткове. В об'єкті виділяють ту його частину, яка є предметом дослідження. Саме на нього спрямовано основну увагу студента, оскільки предмет дослідження обумовлює тему роботи, визначену на титульному аркуші як її назву.

Методи дослідження містять опис теоретичних, загальнонаукових, спеціальних та економіко-математичних методів, які використовують для досягнення результатів магістерської дипломної роботи.

Обґрунтування практичної значущості результатів роботи та сфери їхнього впровадження полягає у визначенні напрямів використання висновків, методичних рекомендацій та окремих теоретичних результатів для практики туристичної діяльності, а також під час викладання навчальних дисциплін на кафедрі туризму ХНЕУ ім. С. Кузнеця.

Теоретичні й законодавчо-нормативні джерела, що використовують у роботі: необхідно вказати прізвища (з ініціалами) авторів, що зробили значний внесок у розроблення проблеми, основні законодавчі й нормативні акти, які згадують у роботі (із посиланнями у квадратних дужках на номери джерел у списку використаних джерел), серед науковців бажано вказувати співробітників кафедри та університету.

Опублікування результатів дослідження – наявність його передбачено, якщо за темою роботи студент є автором статті, тез доповіді тощо.

4.7. Основна частина

Основна частина складається із *трьох* обов'язкових розділів, *дев'яти* підрозділів, пунктів і підпунктів. У разі, коли логіка розкриття вибраної теми дослідження потребує іншої структури основної частини роботи,

студент може змінити кількість підрозділів за умов погодження з керівником та завідувачем кафедри. Кожний розділ починають із нової сторінки. Основному тексту кожного розділу має передувати передмова зі стислим описом вибраного напрямку дослідження. У кінці кожного розділу формулюють висновки зі стислим викладом наведених у розділі наукових і практичних результатів, що дає можливість вивільнити загальні висновки від другорядних подробиць.

Перший розділ магістерської дипломної роботи є, переважно, *теоретичним*. У цьому розділі вирішують такі завдання дослідження, які оформлено у вигляді підрозділів:

аналітичний огляд літературних джерел і аналіз теоретичних підходів до вивчення об'єкта дослідження;

місце та значення проблеми, що вивчають, у туристичній діяльності, вплив предмета дослідження на стан економіки;

сутність та зміст предмета дослідження.

В огляді літератури розглядають етапи розвитку наукової думки зі своєї проблеми. На основі висвітлення й аналізу робіт попередників необхідно обґрунтувати доцільність проведення досліджень із вибраного напрямку. Теоретична частина може займати приблизно 30 % обсягу роботи.

Другий розділ за змістом є *аналітичним*. У ньому вивчають взаємозв'язок і взаємовплив предмета та об'єкта дослідження. Другий розділ містить методичні підходи та сукупність розрахунково-аналітичних дій для вирішення поставлених завдань.

Завданнями другого розділу чи його підрозділів можуть бути такі:

розгляд методології й методик аналізу з урахуванням можливостей їхнього застосування до предмета дослідження;

оцінювання предмета дослідження та його окремих складових частин;

комплексний аналіз предмета дослідження.

У другому розділі наводять методи вирішення поставлених завдань, розробляють методіку проведення дослідження. Призначенням розділу є аналіз стану і динаміки процесу, явища, що досліджують. У ньому розглядають показники, які характеризують досліджувані процеси, явища, виявляють і класифікують фактори, що впливають на показники розвитку. У цьому розділі в разі потреби використовують економіко-математичні методи й комп'ютерні технології оброблення даних, складають аналітичні таблиці, графіки, схеми тощо. Таким чином, студент має продемонструвати вміння використовувати для вирішення поставлених у роботі завдань

методи вивчених ним наук. Друга частина випускної роботи може займати 30 % загального обсягу.

Третій розділ має *оптимізаційний* або *рекомендаційний* характер. Його присвячено питанням удосконалення предмета дослідження щодо умов об'єкта дослідження.

Підрозділами чи завданнями, що вирішують, є такі:

розроблення методичних рекомендацій до вдосконалення предмета дослідження в межах об'єкта дослідження;

оптимізація одного чи декількох найбільш значущих елементів предмета дослідження;

обґрунтування економічної доцільності запропонованих пропозицій для вдосконалення об'єкта дослідження з урахуванням сучасних умов господарювання в Україні.

У третьому розділі дають оцінку повноти вирішення поставлених завдань, достовірності здобутих результатів. Рекомендаційна частина може займати приблизно 30 % обсягу роботи.

4.8. Висновки

Викладають найважливіші результати, здобуті в роботі, які мають містити формулювання вирішеного наукового завдання. Формулюють висновки та рекомендації до наукового та практичного використання здобутих результатів.

4.9. Список використаних джерел

Список використаних джерел слід розміщувати одним із таких способів: у порядку появи посилань у тексті, в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків, у хронологічному порядку.

Бібліографічний опис джерел складають, відповідно до чинних стандартів з бібліотечної та видавничої справи.

4.10. Додатки

У разі потреби до додатків доцільно включати допоміжний матеріал, необхідний для повноти сприйняття роботи:

проміжні математичні доведення, формули й розрахунки;

таблиці допоміжних цифрових даних і таблиці, обсяги яких перевищують 1 сторінку;

рисунки допоміжного характеру.

Обов'язковим є реферат (реферованийий зміст дипломної роботи обсягом 2 – 3 сторінки українською та англійською мовами) та анотації українською, російською й англійською мовами.

5. Правила оформлення магістерської дипломної роботи

5.1. Загальні вимоги

Магістерську дипломну роботу друкують на комп'ютері з одного боку аркуша білого паперу формату А4 (210 × 297 мм) із використанням шрифту Times New Roman кг 14 із полуторним міжрядковим інтервалом.

Обсяг дипломної роботи магістрів без урахування додатків має становити 100 – 110 сторінок.

Текст роботи друкують, залишаючи поля таких розмірів: лівий – 30 мм, правий – 10 мм, верхній та нижній – 20 мм. Абзацний виступ має бути однаковим по всій роботі й дорівнювати 1,25 см.

Шрифт друку має бути чітким з однаковою щільністю тексту.

Друкарські помилки, описки та графічні неточності, які виявили у процесі написання магістерської дипломної роботи, можна виправляти підчищенням або зафарбуванням білою фарбою і нанесенням на тому самому місці або між рядками виправленого тексту (фрагмента рисунка) друкованим способом. Допускають наявність не більше ніж два виправлення на одній сторінці.

Роздруковані на ЕОМ програмні документи мають відповідати формату А4 (мають бути розрізаними), їх включають до загальної нумерації сторінок магістерської дипломної роботи й розміщують, переважно, у додатках.

Текст основної частини роботи розподіляють на розділи, підрозділи, пункти та підпункти.

Заголовки структурних частин магістерської дипломної роботи "ЗМІСТ", "ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ", "ВСТУП", "РОЗДІЛ", "ВИСНОВКИ", "СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ", "ДОДАТКИ" друкують великими літерами симетрично до тексту. Заголовки підрозділів друкують малими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу. Крапку в кінці заголовка не ставлять. Якщо заголовок складається із двох або більше речень, їх розділяють крапкою.

Перед текстом, що йде після заголовка, слід пропускати один полуторний рядок.

Заголовки пунктів друкують малими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу розрядкою в підбір до тексту. У кінці заголовка пункту, надрукованого в підбір до тексту, ставлять крапку.

Перед текстом, що йде після пункту, рядок не пропускають.

Кожну структурну частину магістерської дипломної роботи починають із нової сторінки.

До зазначеного основного тексту роботи не входять додатки, список використаних джерел, таблиці та рисунки, які повністю займають площу сторінки. Але всі сторінки зазначених елементів магістерської дипломної роботи підлягають нумерації на загальних засадах.

5.2. Нумерація

Нумерацію сторінок, розділів, підрозділів, пунктів, підпунктів, рисунків, таблиць, формул подають арабськими цифрами без знака №.

Першою сторінкою магістерської дипломної роботи є *титульний аркуш*. Далі слід розміщувати завдання до магістерської дипломної роботи. На титульному аркуші та на листі завдання номери сторінок не ставлять, але ці сторінки включають до загальної нумерації сторінок роботи. На наступних сторінках номер проставляють у правому верхньому куті сторінки без крапки в кінці.

Такі структурні частини магістерської дипломної роботи, як *зміст*, *перелік умовних позначень*, *вступ*, *висновки*, *список використаних джерел* не мають порядкового номера. Зверніть увагу на те, що всі аркуші, на яких розміщено згадані структурні частини, нумерують звичайним чином. Не нумерують лише їхні заголовки, тобто не можна друкувати: "1. ВСТУП" або "Розділ 6. ВИСНОВКИ". Номер розділу ставлять після слова "РОЗДІЛ", після номера крапку не ставлять, потім із нового рядка друкують заголовок розділу.

Підрозділи нумерують у межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номера розділу і порядкового номера підрозділу, між якими ставлять крапку. У кінці номера підрозділу має стояти крапка, наприклад: 2.3. (третій підрозділ другого розділу). Потім у тому самому рядку йде заголовок підрозділу.

Пункти нумерують у межах кожного підрозділу. Номер пункту складається з порядкових номерів розділу, підрозділу, пункту, між якими ставлять крапку. У кінці номера має стояти крапка, наприклад: 1.3.2. (другий

пункт третього підрозділу першого розділу). Потім у тому самому рядку йде заголовок пункту. Пункт може не мати заголовка.

Підпункти нумерують у межах кожного пункту за такими самими правилами, як пункти.

Рисунки та таблиці необхідно подавати в роботі безпосередньо після тексту, де їх згадано вперше, або на наступній сторінці. Рисунки й таблиці, розміщені на окремих сторінках магістерської дипломної роботи, включають до загальної нумерації сторінок.

Рисунки позначають словом "Рис." і нумерують послідовно в межах розділу, за винятком рисунків, поданих у додатках.

Номер рисунка складається з номера розділу і порядкового номера рисунка, між якими ставлять крапку. Після назви рисунка крапку не ставлять.

Текст написів на рисунку має бути Times New Roman розміром не меншим ніж кг 10. Якщо рисунок запозичено із літературного джерела, необхідно зробити посилання на це джерело.

Наприклад:

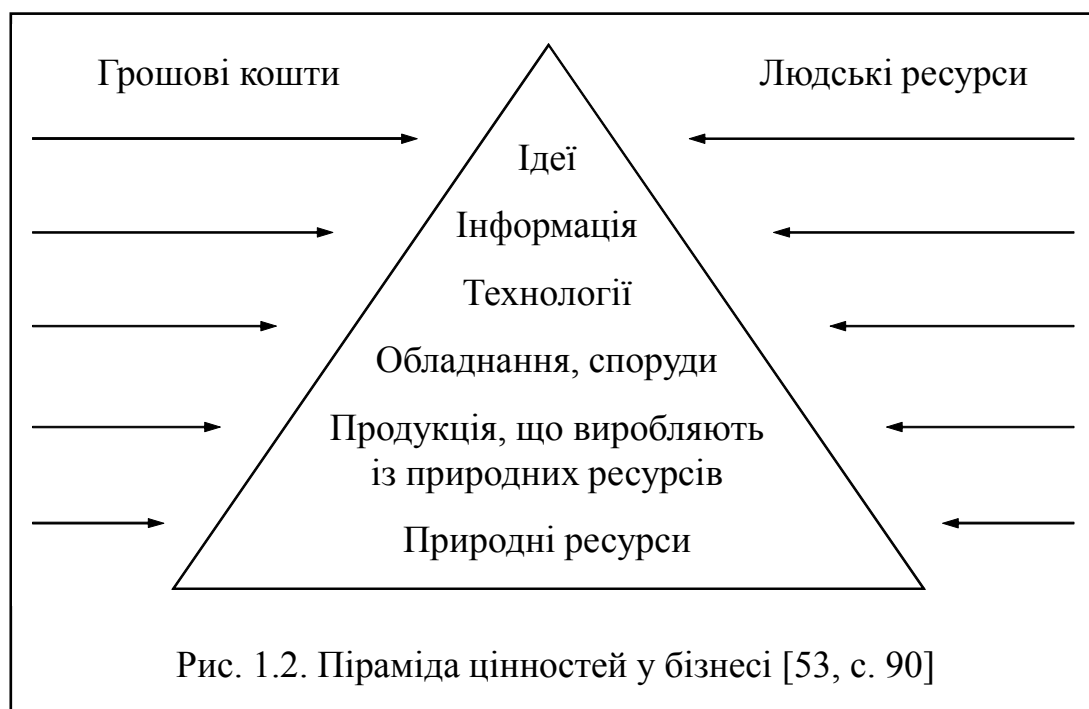

Рис. 1.2 (другий рисунок першого розділу). Номер рисунка, його назва і пояснювальні підписи розміщують послідовно під рисунком. Якщо в магістерській дипломній роботі подано один рисунок, то його нумерують за загальними правилами.

Таблиці нумерують послідовно (за винятком таблиць, поданих у додатках) у межах розділу. У правому верхньому куті над відповідним заголовком таблиці розміщують напис "Таблиця" із зазначенням її номера. Номер таблиці складається з номера розділу і порядкового номера таблиці, між якими ставлять крапку, наприклад: Таблиця 1.2 (друга таблиця першого розділу). Якщо в роботі одна таблиця, її нумерують за загальними правилами.

У разі перенесення частини таблиці на інший аркуш (сторінку) слово "Таблиця" і номер її вказують один раз справа над першою частиною таблиці, над іншими частинами пишуть слова "Продовження табл." і вказують номер таблиці, наприклад: Продовження табл. 1.2.

Формули в магістерській дипломній роботі (якщо їх більше ніж одна) нумерують у межах розділу. Номер формули складається з номера розділу і порядкового номера формули в розділі, між якими ставлять крапку. Нумери пишуть біля правого поля аркуша в одному рядку з відповідною формулою у круглих дужках, наприклад: 3.1 (перша формула третього розділу).

Примітки до тексту і таблиць, у яких вказують довідкові й пояснювальні дані, нумерують послідовно в межах однієї сторінки. Якщо приміток на одному аркуші декілька, то після слова "Примітки" ставлять двокрапку, наприклад:

Примітки:

1. ...
2. ...

Якщо є одна примітка, то її не нумерують і після слова "Примітка" ставлять крапку.

5.3. Подання текстового матеріалу

Текстовий матеріал магістерської дипломної роботи подають на основі використання техніко-орфографічних правил.

У магістерських дипломних роботах економічного напрямку використовують, переважно, цифрову та словесно-цифрову форму запису інформації.

Прості кількісні числівники, якщо при них немає одиниць вимірювання, пишуть словами. Наприклад: п'яти верстатів (не 5 верстатів), на трьох зразках (не на 3 зразках).

Складні кількісні числівники пишуть цифрами, за винятком тих, якими починають абзац (такі числівники пишуть словами). Числа із скороченим позначенням одиниць вимірювання пишуть цифрами. Наприклад: 7 л, 24 кг. Після скорочення "л", "кг" і т. ін. крапку не ставлять.

Під час переліку однорідних чисел (величин і відношень) скорочену назву одиниці вимірювання ставлять тільки після останньої цифри. Наприклад: 3, 14 та 25 кг.

Кількісні числівники узгоджують з іменниками у всіх відмінкових формах, крім називного та знахідного відмінків. Наприклад: від *п'ятдесяти гривень* (род. відм.), *шістдесяти банкам* (дав. відм.) і т. ін. У формах називного та знахідного відмінків чисельники керують іменниками. Наприклад: є *п'ятдесят* (наз. відм.) *гривень* (род. відм.), *отримати п'ятдесят* (знах. відм.) *гривень* (род. відм.).

Кількісні числівники під час запису їх арабськими цифрами не мають на письмі відмінкових закінчень, якщо їх супроводжують іменники. Наприклад: на 20 сторінках (не на 20-ти сторінках).

Прості та складні **порядкові числівники** пишуть словами. Наприклад: *третій, тридцять четвертий, двісті шостий*. Винятком є випадки, коли написання порядкового номера обумовлено традицією, наприклад, 4-й Український фронт.

Числівники, що входять до **складних слів**, пишуть цифрами. Наприклад: *15-тонна вантажівка, 30-відсотковий розчин* (але можливе написання у 30% розчині).

Порядкові числівники, позначені арабськими цифрами, мають відмінкові закінчення. Під час запису після риски пишуть: а) одну останню літеру, якщо вони закінчуються на голосний (крім "о" та "у") або на приголосний звук; б) дві останні літери, якщо закінчуються на приголосний та голосний "о" чи "у". Наприклад: третя декада – *3-я декада* (не 3-тя), п'ятнадцятий день – *15-й день* (не 15-ий), тридцятих років – *30-х років* (не 30-их), десятого класу – *10-го класу* (не 10-о або 10-ого), у сьомому рядку – у *7-му рядку* (не 7-у або 7-ому).

Під час переліку кількох порядкових числівників відмінкове закінчення ставлять тільки один раз. Наприклад: *товари 1 та 2-го сорту*.

Після порядкових числівників, позначених арабськими цифрами, якщо вони стоять після іменника, якого стосуються, відмінкові закінчення не ставлять. Наприклад: *у розділі 3, на рис. 2*.

Так само без відмінкових закінчень записують порядкові числівники римськими цифрами для позначення порядкових номерів століть (віків), кварталів, томів видань. Наприклад, *XX століття* (не XX-е століття).

У магістерських дипломних роботах часто зустрічають **скорочення**. Це частина слова, або усічене ціле слово. Такий скорочений запис слів і словосполучень використовують для зменшення обсягу тексту, із метою дати максимум інформації.

Для утворення таких слів використовують три основні способи: 1) залишають тільки першу (початкову) літеру слова (рік – р.); 2) залишають частину слова, відкидаючи закінчення та суфікс (рисунок – рис.); 3) пропускають кілька літер у середині слова, замість яких ставлять дефіс (університет – ун-т).

Тут треба мати на увазі, що скорочене слово має закінчуватися на приголосний, окрім "й".

У науковому тексті трапляються такі види скорочень: 1) літерні аббревіатури; 2) складноскорочені слова; 3) умовні графічні скорочення за початковими літерами слів; 4) умовні графічні скорочення за частинами слів та початковими літерами.

Літерні аббревіатури складаються з перших (початкових) літер повних назв, їх розподіляють на: а) такі, що читають за назвами літер (США, ФРН); в) такі, що читають за звуками, позначеними відповідними літерами (ВАК – Вища атестаційна комісія, ЗВО – заклад вищої освіти).

Іншим видом скорочень є *складноскорочені* слова, які складаються із поєднання: а) усічених та повних слів (профспілка – професійна спілка); б) тільки усічених слів (колгосп – колективне господарство). У наукових текстах, крім загальноприйнятих складноскорочених слів, використовують також складноскорочені слова, розраховані на вузьке коло спеціалістів (мейнстрим).

У тексті наукових робіт зустрічають *умовні графічні скорочення* за частинами й початковими літерами слів. Їх розподіляють на: а) загальноприйняті умовні скорочення; б) умовні скорочення, прийняті у спеціальній літературі, зокрема в бібліографії.

Наведемо кілька загальноприйнятих умовних скорочень, що використовують: а) після переліку (і т. ін. – і таке інше, і т. д. – і так далі, і т. п. – і тому подібне); б) при посиланнях (див. – дивись); в) при позначенні цифрами століть і років (ст. – століття, р. – рік, рр. – роки). Є також такі

загальноприйняті скорочення: т. – том, м. – місто, обл. – область, гр. – громадянин, с. – сторінки, акад. – академік, доц. – доцент, проф. – професор).

Слова "та інші", "і таке інше" всередині речення не скорочують. Не допускають скорочення слів "так званий" (т. зв.), "наприклад" (напр.), "формула" (ф-ла), "рівняння" (р-ня), "діаметр" (діам.).

Наукові тексти відзначаються великою кількістю переліків, які складаються як із закінчених, так і незакінчених фраз. Незакінчені фрази пишуть із малих літер і позначають арабськими цифрами або маленькими літерами з напівкруглою дужкою, що закривається. Є два варіанти оформлення таких фраз.

Перший варіант: переліки складаються з окремих слів (або невеликих фраз без розділових знаків усередині), які пишуть у підбор з іншим текстом і відокремлюють один від одного комою.

Наприклад:

Турбіни розподіляються на три види: активні, реактивні та комбіновані.

Другий варіант: переліки складаються з розгорнутих фраз із власними розділовими знаками. Тут частини переліку найчастіше пишуть із нового рядка і відокремлюють один від іншого крапкою з комою.

Наприклад:

Безробіття буває:

фрикційне;

структурне;

циклічне.

Коли частини переліку складаються із закінчених фраз, їх пишуть з абзацними відступами, починають із великих літер і відокремлюють один від іншого крапкою.

Наприклад:

Розрізняють два типи інфляції:

1. Інфляція попиту. Вона виникає як наслідок надлишкового сукупного попиту в умовах, близьких до повної зайнятості.

2. Інфляція витрат. Є наслідком підвищення середніх витрат на одиницю продукції та зниження сукупної пропозиції.

Текст усіх елементів переліку граматично підпорядковано головній вступній фразі, котра передує переліку. Основну вступну фразу не можна переривати на прийменниках або сполучниках (*на, із, від, те, що, як* і т. ін.).

Лапки, апострофи, тире мають бути однаковими по всій роботі.

Числові інтервали не розривають, також не відривають аббревіатуру АТ від назви "ХТЗ", ініціали не відривають від прізвища, "і" не відривають від "т. д.", "т. ін."

Перед тире та після нього мають бути пробіли. Перед лапками й дужками, що відкривають, ставлять пробіл, після них – пробіли відсутні. Після лапок і дужок, які закривають, мають бути пробіли, перед ними пробіли не ставлять. Перед словами "рік", "р.", "рр." має бути пробіл.

5.4. Правила подання рисунків

Ілюструють магістерські дипломні роботи, відповідно до тексту, виходячи із певного загального задуму.

Назви рисунків розміщують після їхніх номерів. У разі потреби рисунки доповнюють пояснювальними даними (підрисунковий підпис).

Підпис під рисунком звичайно має чотири основні елементи:

назва графічного сюжету, що позначають скороченим словом "Рис.;"

порядковий номер рисунка, який указують без знака номера арабськими цифрами;

тематичний заголовок рисунка, що містить текст із якомога стислою характеристикою зображеного.

Основними видами ілюстративного матеріалу в дипломних роботах є схема, діаграма та графік.

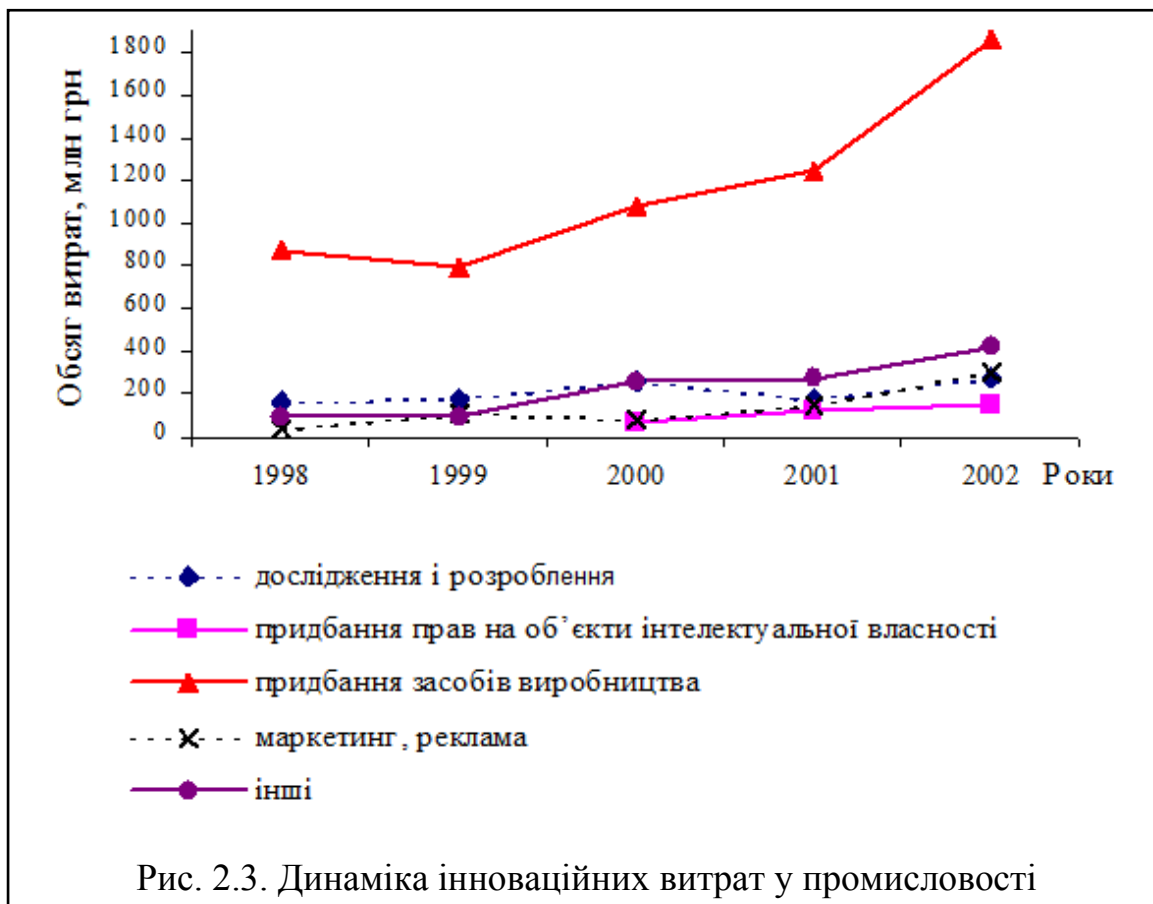
Схема – це зображення, котре передає зазвичай за допомогою умовних позначень і без збереження масштабу основну ідею якогось процесу та показує взаємозв'язок його головних елементів.

Діаграма – один зі способів графічного зображення залежності між величинами. У діаграмах наочно відображають та аналізують масові дані.

Відповідно до форми побудови, розрізняють діаграми площинні, лінійні й об'ємні. У магістерських дипломних роботах найбільшого поширення набули лінійні діаграми, а із площинних – стовпчикові (стрічкові) та секторні.

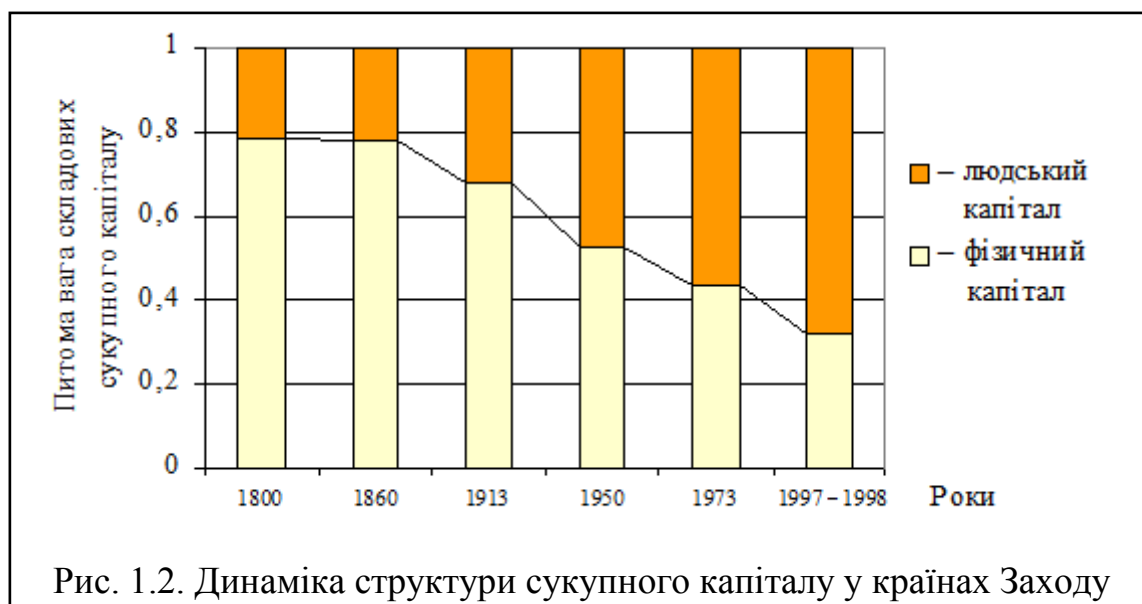
Для побудови *лінійних діаграм* звичайно використовують координатне поле. На осі абсцис у певному масштабі відкладають час або факторіальні ознаки (незалежні), на осі ординат – показники на певний момент чи період часу або розміри результативної незалежної ознаки. Вершини ординат з'єднують відрізками, у результаті чого визначають ламану лінію. На лінійні діаграми можна одночасно наносити кілька показників.

Наприклад:

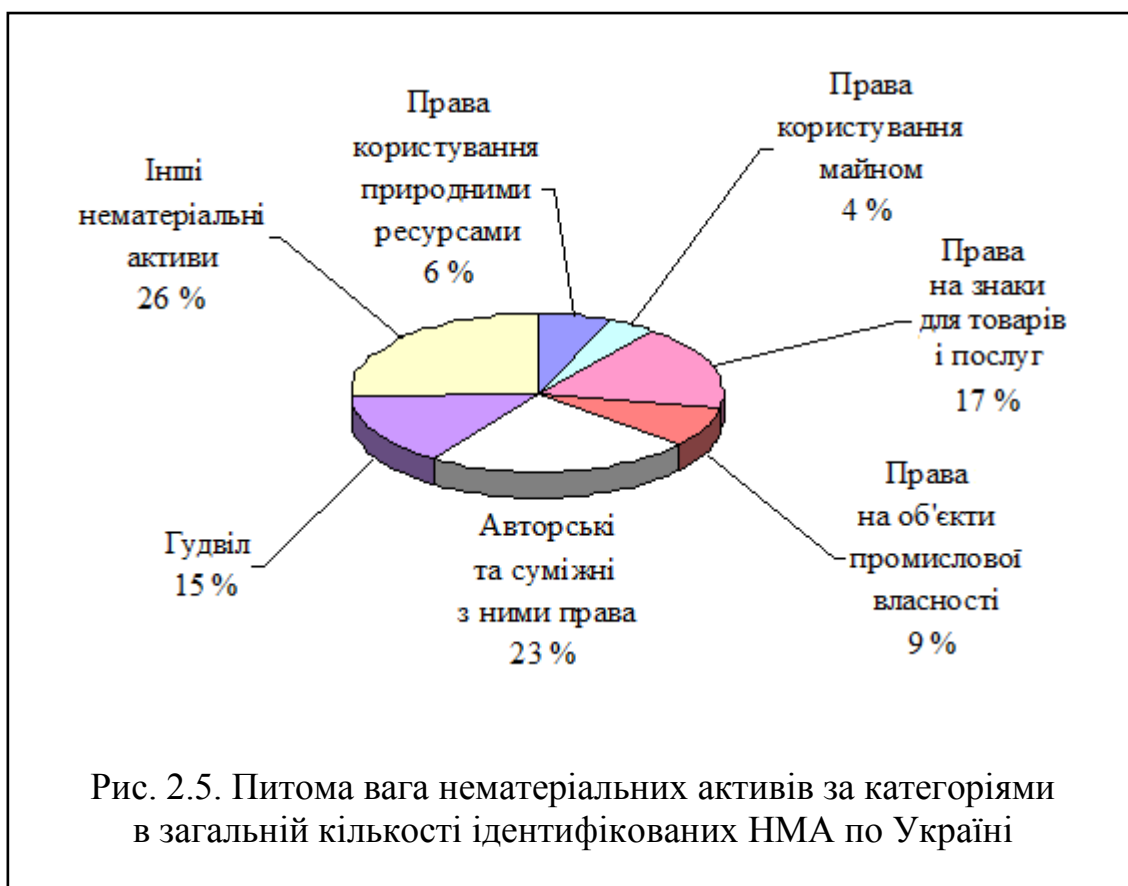
На *стовпчикових (стрічкових) діаграмах* дані зображують у вигляді прямокутників (стовпчиків) однакової ширини, розміщених вертикально або горизонтально. Довжина (висота) прямокутників пропорційна зображеним ними величинам.

Наприклад:

У разі вертикального положення прямокутників діаграму називають *стовпчиковою*, у разі горизонтального – *стрічковою*. *Секторна* діаграма становить круг, розподілений на сектори, розміри яких пропорційні величинам частин зображеного об'єкта чи явища.

Наприклад:

Результати оброблення числових даних можна подати у вигляді *графіків*, тобто умовних зображень величин і їхніх співвідношень через геометричні фігури, точки та лінії. Графіки використовують як для аналізу, так і для підвищення наочності ілюстративного матеріалу.

Крім геометричного образу, графік містить низку допоміжних елементів:

загальний заголовок графіка;

словесне пояснення умовних знаків і сенсу окремих елементів графічного образу;

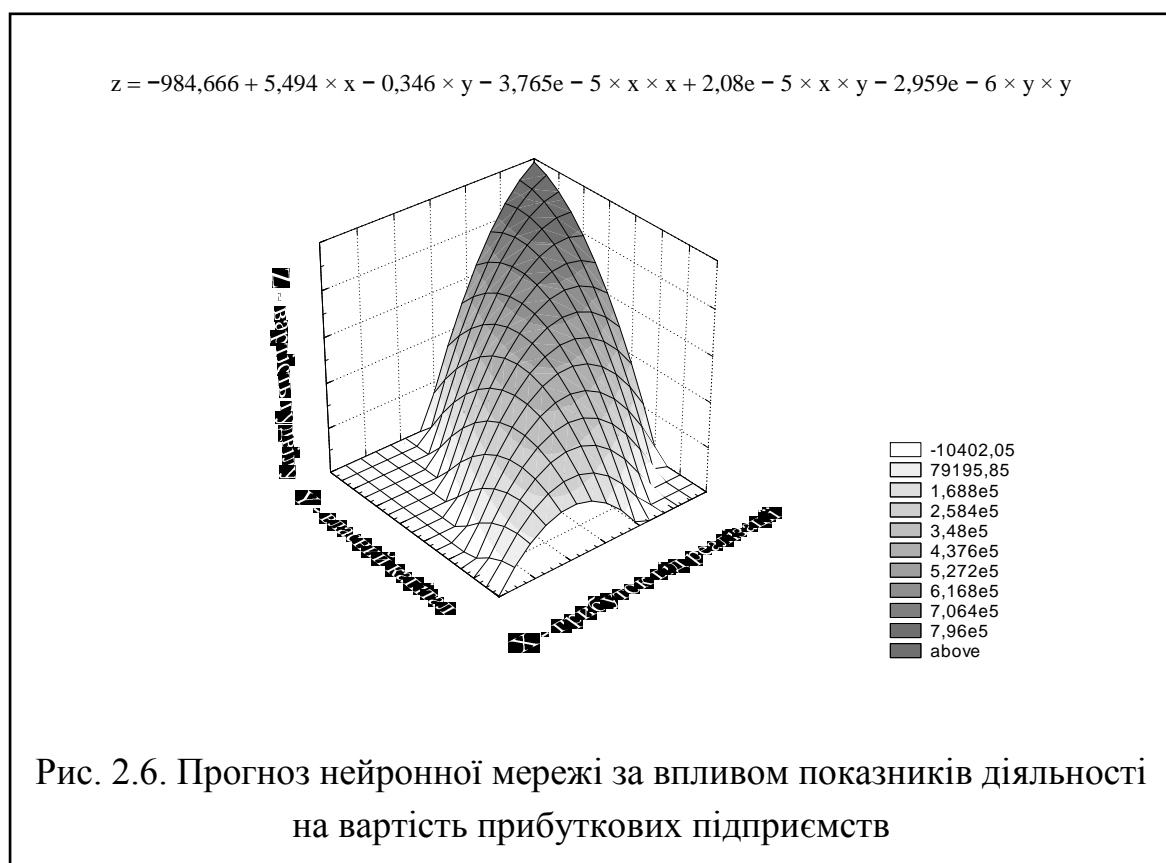
осі координат, шкалу з масштабами та числові сітки;

числові дані, що доповнюють або уточнюють величину нанесених на графік показників.

Осі координат графіка викреслюють суцільними лініями. На кінцях координатних осей стрілок не ставлять. На координатних осях указують умовні позначення і розмірності відкладених величин у прийнятих скороченнях. На графіку слід писати лише умовні літерні позначення, прийняті в тексті. Написи, що стосуються кривих і точок, залишають тільки в тих випадках, коли їх небагато і вони є короткими. Багатослівні підписи замінюють цифрами, а розшифрування наводять у підписуноківому підпису.

Якщо крива, зображена на графіку, займає невеликий простір, то для економії місця числові поділки на осях координат можна починати не з нуля, а обмежити тими значеннями, у межах яких розглядають цю функціональну залежність.

Наприклад:

Не варто оформлювати посилання на рисунки як самостійні фрази, у яких лише повторюють те, що міститься в підписі. У тому місці, де викладають тему, пов'язану з ілюстрацією, і де читачеві треба вказати на неї, розміщують посилання у вигляді виразу у круглих дужках "(рис. 3.1)"

або зворот типу: "...як це видно з рис. 3.1", або "... як це показано на рис. 3.1".

5.5. Подання таблиць

Цифровий матеріал, коли його багато або є потреба у зіставленні певних показників, переважно, оформлюють у таблиці. **Таблиця** становить такий спосіб подання інформації, за якого цифровий або текстовий матеріал групують у рядки та графи, відокремлені вертикальними та горизонтальними лініями.

За змістом таблиці розподіляють на аналітичні та неаналітичні. *Аналітичні таблиці* є результатом оброблення й аналізу цифрових показників. Переважно, після таких таблиць роблять узагальнення про нове (виведене) знання, яке вводять до тексту словами: "таблиця дає змогу зробити висновок, що...", "із таблиці видно, що..." і т. ін. Часто такі таблиці сприяють виявленню і формулюванню певних закономірностей.

До *неаналітичних таблиць* уміщують здебільшого необроблені статистичні дані, необхідні лише для подання інформації або констатації певного стану речей.

Звичайно таблиця складається із таких елементів: порядкового номера та тематичного заголовка, боковика, заголовків вертикальних граф (головки), горизонтальних рядків та вертикальних граф (основної частини, тобто прографки).

Кожна таблиця повинна мати **назву**, яку розміщують над нею і друкують симетрично до тексту. Назву і слово "Таблиця" починають із великої літери. Назву не підкреслюють. Текст написів у таблиці має бути Times New Roman кг 12 – 14. Не можна на одній сторінці залишати назву таблиці, а на наступній розміщувати саму таблицю. Якщо таблицю запозичено з літературного джерела, необхідно посилання на це джерело.

За логікою побудови таблиці її логічний суб'єкт, або підмет (позначення тих предметів, які в ній характеризують), розміщують у *боковику*, *головці* чи в них обох, а не у прографці; логічний предикат таблиці, або присудок (тобто дані, якими характеризують підмет), – у *прографці*, а не в головці чи боковику. Кожен заголовок над графою стосується всіх даних цієї графи, кожен заголовок рядка в боковику – усіх даних цього рядка.

Далі наведено приклад побудови таблиці.

Назва таблиці						Таблиця (номер)
Головка						Заголовки граф
						Підзаголовки граф
	1	2	3	4	5	6
Рядки						Цифровий рядок
						(у разі, якщо таблиця
						має бути перенесеною
						на другий аркуш)
	Боковик (заголовки рядків)	Графи (колонки)				

Заголовок кожної графи в головці таблиці має бути по можливості коротким. Слід уникати повторів тематичного заголовка в заголовках граф, одиниці вимірювання зазначати в тематичному заголовку, виносити до узагальнювальних заголовків слова, що повторюють.

Боковик також потребує лаконічності. Повторювані слова тут виносять в об'єднувальні рубрики, загальні для всіх заголовків боковика слова розміщують у заголовку над ним.

У **прографці** повторювані елементи, які стосуються всієї таблиці, виносять у тематичний заголовок або в заголовок графи; однорідні числові дані розміщують так, щоб їхні класи збігалися; неоднорідні – посередині графи.

Заголовки **граф** пишуть із великої літери, підзаголовки – із малої, якщо вони складають одне речення із заголовком, і з великої, якщо вони є самостійними. Заголовки мають бути максимально точними та простими. У них не має бути слів або розмірностей, що повторюють. Графу з порядковими номерами рядків до таблиці включати не треба.

Таблицю розміщують після першого згадування про неї в тексті або на наступній сторінці таким чином, щоб її можна було читати без повороту переплетеного блока роботи або з поворотом за годинниковою стрілкою. Таблицю з великою кількістю рядків можна переносити на наступну сторінку. У цьому разі назву вміщують тільки над її першою частиною. Таблицю з великою кількістю граф можна розділити на частини й розміщувати

одну над одною в межах тієї самої сторінки. Якщо рядки чи графи таблиці виходять за формат сторінки, то в першому випадку для кожної частини таблиці повторюють її головку, у другому – боковик.

Коли текст, який повторюють у графі таблиці, складається з одного слова, його можна замінювати лапками; якщо із двох або більше слів, то за першого повторення його замінюють словами "Те саме", а далі лапками. Ставити лапки замість повторюваних цифр, марок, знаків, математичних і хімічних символів не можна. Якщо цифрові або інші дані в якомусь рядку таблиці не подають, то в ньому ставлять прочерк.

Числові дані в колонках таблиць слід вирівнювати за розрядами, а у змішаних числах – за комою.

Наприклад:

Таблиця 3.1

Обсяги вироблених послуг за видами економічної діяльності

Назви	Обсяг послуг, млн грн			Частка у загальній кількості, %		
	2017 р.	2018 р.	2019 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.
Послуги з ремонту	243,8	274,4	345,6	0,6	0,6	0,6
Готелі та ресторани	548,5	677,6	817,8	1,5	1,5	1,5
Транспорт і зв'язок	29 555,7	35 554,3	41 645,5	78,1	76,6	74,9
Операції з нерухомістю, здавання під оренду та послуги юридичним особам	4 333,4	5 871,6	7 603,4	11,5	12,7	13,7
Освіта	871,6	1 128,8	1 315,9	2,3	2,4	2,4
Охорона здоров'я та соціальна допомога	1 050,6	1 182,2	1 489,5	2,8	2,5	2,7
Колективні, громадські та особисті послуги	1 218,4	1 711,6	2 358,0	3,2	3,7	4,2
Усього	37 822,0	46 400,5	55 575,7	100,0	100,0	100,0

Усі наведені в таблицях дані мають бути достовірними, однорідними й такими, що можна зіставити, в основу їхнього групування покладають лише суттєві ознаки.

5.6. Загальні правила подання формул

Під час використання формул необхідно дотримуватися певних правил.

Найбільші, а також довгі та громіздкі формули, котрі мають у складі знаки суми, добутку, диференціювання, інтегрування, розміщують на окремих рядках. Це стосується також і всіх нумерованих формул. Для економії місця кілька коротких однотипних формул, відокремлених від тексту, можна подати в одному рядку, а не одну під одною. Невеликі й нескладні формули, що не мають самостійного значення, уписують усередині рядків тексту.

Пояснення значень символів і числових коефіцієнтів треба подавати безпосередньо під формулою в тій послідовності, у якій їх подано у формулі. Значення кожного символу і числового коефіцієнта записують із нового рядка. Перший рядок пояснення починають зі слова "де" без двокрапки.

Рівняння і формули треба відділяти від тексту вільними рядками. Вище і нижче від кожної формули залишають не менше як один вільний рядок. Якщо рівняння не вміщується в один рядок, його переносять у наступний після знаків рівності (=), плюс (+), мінус (-), множення (\times), повторюючи цей знак на початку.

Нумерувати слід лише ті формули, на які є посилання в подальшому тексті. Інші нумерувати не рекомендовано.

Порядкові номери формул позначають арабськими цифрами у круглих дужках біля правого поля сторінки без крапок від формули до її номера.

Наприклад:

На основі сформульованих глобальної мети та підцілей будують локальну вагову функцію r_{ijk} :

$$\sum_{k=1}^N r_{ijk}(x_k) = 1, r_{ijk}(x_k) \geq 0, \quad (3.1)$$

де r_{ijk} – локальна вагова функція оцінювання внеску підцілі x_k у досягнення j -ї мети i -го рівня ($i > k$).

Номер, який не вміщується у рядку з формулою, переносять у наступний нижче від формули. Номер формули в разі її перенесення вміщують на рівні останнього рядка. Якщо формулу взято в рамку, то її номер записують зовні рамки із правого боку навпроти основного рядка

формули. Номер формули-дробу подають на рівні основної горизонтальної риски формули.

Номер групи формул, розміщених на окремих рядках і об'єднаних фігурною дужкою (парантезом), ставлять справа від вістря парантеза, яке знаходиться в середині групи формул і звернене в бік номера.

Загальне правило пунктуації в тексті з формулами таке: формула входить до речення як його рівноправний елемент. Тому в кінці формул і в тексті перед ними розділові знаки ставлять, відповідно до правил пунктуації.

Двокрапку перед формулою ставлять лише у випадках, передбачених правилами пунктуації: а) у тексті перед формулою є узагальнювальне слово; б) цього потребує побудова тексту, що передує формулі.

Розділовими знаками між формулами, котрі йдуть одна під одною і не відокремлені текстом, можуть бути кома або крапка з комою безпосередньо за формулою до її номера.

Розділові знаки між формулами за парантеза ставлять всередині нього. Після таких громіздких математичних виразів, як визначники й матриці, можна розділові знаки на ставити.

5.7. Загальні правила цитування та посилання на використані джерела

Під час написання магістерської дипломної роботи необхідно надавати посилання на джерела, матеріали або окремі результати з яких наводять у роботі. Такі посилання дають змогу відшукати документи й перевірити достовірність відомостей про цитування документа, дають необхідну інформацію про нього, допомагають з'ясувати його зміст, мову тексту, обсяг. Посилатися слід на останні видання публікацій. На більш ранні видання можна посилатися лише в тих випадках, коли в них наявний матеріал, який не включено до останнього видання.

Коли використовують відомості, матеріали з монографій, оглядових статей, інших джерел, які мають велику кількість сторінок, тоді в посиланні необхідно точно вказати номери сторінок, рисунків, таблиць, формул джерела, на яке є посилання в роботі.

Посилання в тексті дипломної роботи на джерела роблять, згідно з їхнім переліком у квадратних дужках, наприклад: "... у працях [1 - 7],...".

Посилання на рисунки та формули магістерської дипломної роботи вказують порядковим номером рисунка чи формули – останній беруть у дужки, наприклад: "рис. 1.2", "у ф-лі (2.1)".

На всі таблиці роботи мають бути посилання в тексті, водночас слово "таблиця" пишуть скорочено, наприклад: "...в табл. 1.2". У повторних посиланнях уживають скорочено слово "дивись", наприклад: "див. табл. 1.3".

Для підтвердження власних аргументів посиланням на авторитетне джерело або для критичного аналізу тієї чи тієї друкованої праці слід наводити цитати. Науковий етикет вимагає точно відтворювати цитований текст, бо найменше скорочення наведеного витягу може спотворити зміст, закладений автором.

Загальні вимоги до цитування такі:

а) текст цитати починають і закінчують лапками, наводять у тій граматичній формі, у якій його подано у джерелі, із збереженням особливостей авторського написання. Наукові терміни, запропоновані іншими авторами, не виділяють лапками, за винятком тих, що викликали загальну полеміку. У цих випадках використовують вираз "так званий";

б) цитування має бути повним, без довільного скорочення авторського тексту і без перекручень думок автора. Пропуск слів, речень, абзаців під час цитування допускають без перекручення авторського тексту і позначають трьома крапками. Їх ставлять у будь-якому місці цитати (на початку, усередині, на кінці). Якщо перед пропущеним текстом або за ним стояв розділовий знак, то він не зберігається;

в) кожен цитату обов'язково супроводжують посиланням на джерело;

г) у разі непрямого цитування (переказу, викладу думок інших авторів своїми словами), що дає значну економію тексту, слід бути гранично точним у викладі думок автора, коректним щодо оцінювання його результатів і давати відповідні посилання на джерело;

д) якщо необхідно виявити ставлення автора магістерської дипломної роботи до окремих слів або думок із цитованого тексту, то після них у круглих дужках ставлять знак оклику або знак питання;

е) якщо автор магістерської дипломної роботи, наводячи цитату, виділяє в ній деякі слова, то він робить спеціальне застереження, тобто після тексту, який пояснює виділення, ставить крапку, потім дефіс і вказує ініціали автора роботи, а весь текст застереження вміщує у круглі

дужки. Варіантами таких застережень є: (курсив наш. – М. Х.), (підкреслено мною. – М. Х.), (розрядка моя. – М. Х.).

5.8. Оформлення списку використаних джерел

Список використаних джерел містить бібліографічні описи використаних джерел, його розміщують після висновків.

Джерела у списку треба розміщувати в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків – спочатку подають літературу українською (російською) мовою, далі – літературу, видану іноземними мовами.

Якщо джерелом інформації є інтернет, то в разі наявності прізвища автора, його вказують в алфавітному порядку, у разі відсутності – у кінці списку літератури.

Приклад оформлення списку використаних джерел подано в додатку Д.

5.9. Правила оформлення додатків

Додатки оформлюють як продовження дипломної роботи на наступних її сторінках, розміщуючи їх у порядку появи посилань у тексті. Кожен із них починають із нової сторінки, їм дають заголовки, надруковані вгорі малими літерами з першої великої симетрично відносно тексту сторінки. Посередині рядка над заголовком малими літерами з першої великої друкують слово "Додаток __" і велика літера, що позначає додаток.

Додатки слід позначати послідовно великими літерами української абетки, за винятком літер Г, З, Є, І, Ї, Й, О, Ч, Ъ, наприклад: *додаток А*, *додаток Б* і т. ін. Єдиний додаток позначають як додаток А.

Текст кожного додатка за потреби може бути розподілено на розділи й підрозділи, пронумеровані в межах кожного додатка: перед кожним номером ставлять позначення додатка (літеру) і крапку, наприклад: А.2 – другий розділ додатка А; В.3.1 – підрозділ 3.1 додатка В.

Рисунки, таблиці та формули, розміщені в додатках, нумерують у межах кожного додатка, наприклад: рис. Д.1.2 – другий рисунок першого розділу додатка Д); ф-ла (А.1) – перша формула додатка А.

6. Зовнішня рецензія

До рецензування магістерських дипломних робіт допускають провідних фахівців зі спеціальності 242 "Туризм". Водночас мають виконувати

обов'язкову умову: рецензент не може працювати на випусковій кафедрі. До рецензентів, крім осіб, що займаються відповідною науково-викладацькою діяльністю в університеті, може бути включено висококваліфікованих фахівців інших вузів, підприємств, організацій. Рецензент повинен мати науковий ступінь доктора чи кандидата економічних наук. Можливе призначення рецензента, що не має наукового ступеня в разі великого досвіду практичної роботи в галузі туризму (додаток Е).

Зовнішня рецензія має бути готовою до моменту допуску завідувачем кафедри до захисту. Рецензію надають в одному екземплярі. Особистий підпис рецензента має бути засвідчено печаткою установи, де працює рецензент. Рецензію складають у вільній формі, що має відображувати:

- актуальність теми дослідження;
- економічну значущість виконаної роботи;
- характеристику повноти завдання щодо розкриття теми роботи;
- відповідність змісту роботи поставленим завданням;
- оцінку огляду літературних джерел і теоретичного обґрунтування завдання, що вирішують;
- оцінку пропозицій і рекомендацій, запропонованих у роботі;
- висновок про значущість теоретичних і практичних результатів дослідження;
- оцінку загальних вражень від роботи (оформлення, стиль, грамотність виклади тощо);
- недоліки, наявні в роботі;
- інші питання на розсуд рецензента.

Рецензент має оцінити подану роботу за стобальною шкалою й надати рекомендацію до захисту роботи в ЕК та надання студенту кваліфікації магістра зі спеціальності 242 "Туризм". Студент має ознайомитися зі змістом рецензії та підготувати відповіді на зауваження під час захисту роботи.

7. Відгук керівника

Відгук надають в одному екземплярі, й він має відображувати: розгорнуту оцінку роботи з переліком основних вирішень, наукових і практичних досягнень студента, а також недоліків, наявних у роботі; рекомендації з використання теоретичних і практичних результатів дослідження;

характеристику рівня загальної підготовки студента, його самостійності в роботі щодо творчого вирішення поставлених завдань;

ступінь відповідності роботи вимогам щодо змісту й оформлення.

Керівник має оцінити роботу за дванадцятибальною шкалою й надати рекомендацію до захисту роботи в ЕК і надання студенту кваліфікації магістра зі спеціальності 242 "Туризм" (додаток Ж).

Студент має ознайомитися зі змістом відгуку та підготувати відповіді на зауваження під час захисту роботи.

8. Професійна етика

Під час захисту магістерських дипломних робіт особливу увагу приділяють недопущенню порушення студентами правил професійної етики. До таких порушень належать, насамперед, плагіат, фальсифікація даних і помилкове цитування.

Під **плагіатом** розуміють наявність прямих запозичень без відповідних посилань з усіх друкованих та електронних джерел, захищених раніше випускних кваліфікаційних робіт, кандидатських і докторських дисертацій.

Під **фальсифікацією даних** розуміють підроблення або зміну вихідних даних, із метою доказів правильності висновку (гіпотези тощо), а також умисне використання неправдивих даних як основи для аналізу.

Під **хибним цитуванням** розуміють наявність посилань на джерело, коли це джерело такої інформації не містить.

Виявлення зазначених порушень професійної етики є підставою для зниження оцінки за магістерську дипломну роботу, аж до виставлення оцінки "незадовільно".

Зразок заяви про дотримання професійної етики надано в додатку И.

9. Критерії оцінювання магістерських дипломних робіт

До основних критеріїв оцінювання, які враховує ЕК, належать:
актуальність теми дослідження та обґрунтованість її вибору;
коректність сформульованої назви, мети й завдань роботи та відповідність їм змісту роботи;

самостійність підходу до розкриття теми, зокрема формулювання та обґрунтування власного підходу до вирішення проблем;

якість підбору та опис використовуваних даних, їхню достовірність, адекватність інструментарію дослідження, обґрунтування методики збирання та оброблення даних;

логічність і структурованість викладу матеріалу, включаючи якість вступу і висновків, співвідношення між частинами роботи, між теоретичними та практичними аспектами дослідження;

якість здійсненого аналізу та вміння користуватися загальнонауковими та спеціальними методами дослідження, зокрема економіко-математичними й методами візуалізації;

практична значущість роботи, зокрема зв'язок теоретичних положень, розглянутих у роботі, із вітчизняною практикою, а також наявність у роботі обґрунтованих рекомендацій та їхня відповідність меті та завданням роботи;

дотримання правил оформлення магістерських дипломних робіт, акуратність оформлення, відсутність у тексті орфографічних і граматичних помилок (особливо під час використання спеціальної термінології);

розуміння питань, що ставлять студенту члени ЕК, уміння вести наукову дискусію і загальний рівень культури спілкування з аудиторією під час захисту.

Зазначені критерії не ранжують за значущістю.

10. Захист робіт

Захист магістерських дипломних робіт здійснюють на відкритому засіданні екзаменаційної комісії (ЕК) за участі не менш ніж половини її складу за обов'язкової присутності голови комісії.

Тривалість захисту студента не має перевищувати 30 хв. Для доповіді студенту надають 10 хв.

Доповідь має містити коротку інформацію про актуальність дослідження, мету, поставлені завдання, характеристику здобутих результатів, пропозицій і рекомендацій, а також їхню теоретичну та практичну значущість. Повідомлення мають супроводжувати ілюстраціями демонстраційного матеріалу, призначеними для загального перегляду (презентація Microsoft PowerPoint, слайди).

Результати захисту роботи визначають на основі доповіді студента, його відповідей на питання й зауваження членів комісії, а також відповідей на зауваження, що містяться у відгуках керівника й рецензента. Під час визначення оцінки беруть до уваги рівень теоретичної, наукової та практичної підготовки студента.

Рішення про результати захисту роботи ухвалюють більшістю голосів на закритому засіданні ЕК. Наукові керівники та рецензенти, які не є членами ЕК, не можуть бути присутніми на закритому засіданні. Усі засідання ЕК протоколюють у порядку, визначеному Міністерством освіти і науки України, і підписують голова та члени комісії.

Під час виставлення підсумкової оцінки враховують оцінки наукового керівника, рецензента, кожного члена ЕК, а також оцінку роботи після перевірки на плагіат. Оцінка, виставлена ЕК за підсумками засідання, може бути як вищою, так і нижчою за оцінки, виставлені науковим керівником і рецензентом.

Результати захисту оголошують у день захисту після оформлення протоколів засідання ЕК. Оголошені результати захисту є остаточними й перегляду не підлягають.

Повторного захисту роботи, із метою підвищення оцінки, не допускають.

Студентам, які успішно захистили роботу, надають кваліфікацію, відповідно до визначеного напрямку підготовки, та видають диплом державного зразка.

У разі, якщо захист роботи не відповідає вимогам рівня атестації, ЕК ухвалює рішення про неатестацію студента, про що зазначають у протоколі засідання комісії. У разі неявки студента на засідання ЕК для захисту роботи, у протоколі комісії зазначають, що він є неатестованим, у зв'язку з неявкою на засідання комісії.

У разі, якщо захист роботи визначено як незадовільний або якщо магістерську дипломну роботу не було допущено до захисту, ЕК установлює, чи може студент подати на повторний захист ту саму роботу з доопрацюванням, чи він має опрацювати нову тему, визначену кафедрою. Такого студента може бути допущено до повторного захисту на наступний рік із дотриманням загального порядку підготовки та захисту магістерської дипломної роботи.

Рекомендована література

1. Бюлетень Вищої атестаційної комісії України. Спецвипуск. – 2000. – № 2. – 48 с.
2. Государственный стандарт Украины ДСТУ 3008-95. Документация. Отчеты в сфере науки и техники. Структура и правила оформления. – Киев : Госстандарт Украины, 1997. – 37 с.
3. Довідник здобувача наукового ступеня : зб. нормат. док. та інформ. матеріалів з питань атестації наук. кадрів вищої кваліфікації / упоряд. Ю. І. Цеков. – 3-тє вид., випр. і допов. – Київ : Ред. "Бюлетеня Вищої атестаційної комісії України", вид-во "Толока", 2003. – 69 с.
4. Про вищу освіту : Закон України № 2984-III від 17.01.2002 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 20. – Ст. 134.
5. Як підготувати і захистити дисертацію на здобуття наукового ступеня. Методичні поради / авт.-упоряд. Л. А. Пономаренко. – Київ : Ред. "Бюлетеня Вищої атестаційної комісії України", вид-во "Толока", 2001. – 80 с.

Додатки

Додаток А

Зразок заяви на затвердження теми магістерської дипломної роботи

Зав. кафедри туризму
ХНЕУ ім. С. Кузнеця
д. е. н., проф. Сущенко О. А.
студента 2-го року навчання
факультету міжнародних
економічних відносин
спеціальності 242 «Туризм»
Прізвище, ім'я, по батькові.

Заява

Прошу затвердити тему магістерської дипломної роботи «.....».

Науковим керівником прошу призначити к. е. н., доц. Петрова А. А.

" ____ " _____ 2020 р.

/підпис/

Науковий керівник,
к. е. н., доцент

/підпис/

Петров А. А.

Зразок анотації до магістерської дипломної роботи

Анотація
до магістерської дипломної роботи
студента 2-го року навчання __ групи
факультету міжнародних економічних відносин
зі спеціальності 242 “Туризм”
Прізвище, ім'я, по батькові
Тема: «.....»

1. **Актуальність теми дослідження** (до 10 рядків).
2. **Характеристика стану вивчення проблеми та обґрунтування доцільності проведення досліджень у певному напрямку** (до 10 строк).
3. **Мета дослідження** – формулюють в іменниковій формі зі вживанням таких виразів, як: *дослідження, узагальнення, вивчення, розроблення, обґрунтування, установлення, з'ясування, положення, теоретичні підходи, методичні підходи, інструментарій* тощо (2 – 3 рядки).
4. **Перелік завдань дослідження**, погоджений (але не тотожний за формулюванням) зі структурою роботи – із назвами розділів; формулюють в іменниковій формі зі вживанням таких виразів, як: *аналіз, оцінювання, установлення, систематизація, обґрунтування, визначення, розроблення, виявлення тенденцій, з'ясування* тощо (до 8 рядків).
5. **Об'єкт дослідження** (2 – 3 рядки).
6. **Предмет дослідження** (2 – 3 рядки).
7. **Інформаційна база дослідження** (до 5 рядків).
8. **Обґрунтування практичної значущості очікуваних результатів роботи та сфери їхнього впровадження** (до 5 рядків).

Зразок пояснювальної записки до магістерської дипломної роботи

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ**

ФАКУЛЬТЕТ МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН

КАФЕДРА ТУРИЗМУ

Пояснювальна записка

до дипломної роботи

МАГІСТР

(освітній ступінь)

на тему: "....."

Виконав: студент 2-го року навчання,
групи _____,

спеціальності 242 "Туризм"

Прізвище, ініціали

Керівник: к. е. н., доцент Петров А. А.

Рецензент: Старченко К. Є.,

директор турагентства «Мрія».

Зразок завдання до магістерської дипломної роботи

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ**

Факультет міжнародних економічних відносин

Кафедра туризму

Освітній ступінь магістр

Спеціальність 242 "Туризм"

ЗАТВЕРДЖУЮ

завідувач кафедри туризму

_____ проф. Сущенко О. А.

" ____ " _____ 2020 року

**З А В Д А Н Н Я
НА ДИПЛОМНУ РОБОТУ СТУДЕНТА**

Прізвище, ім'я, по батькові

1. Тема роботи: "....."

Керівник роботи: к. е. н., доцент Петров А. А.

затверджені наказом ректора від " ____ " _____ 2020 р. № _____

2. Термін подання студентом роботи: " ____ " _____ 2020 р.

3. Вихідні дані до роботи: науково-методичні розробки вітчизняних і закордонних авторів, нормативно-правові документи, офіційні звіти й публікації міжнародних організацій, органів державної влади, статистичних бюро, державні та галузеві стандарти, статистична звітність підприємства.

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити):

Розділ 1. ...

Розділ 2. ...

Розділ 3. ...

5. Перелік графічного матеріалу:

Плакат 1:

Плакат 2:

Плакат 3:

Плакат 4:

Плакат 5:

Плакат 6:
 Плакат 7:
 Плакат 8:
 Плакат 9:
 Плакат 10:

7. Дата видачі завдання: " ____ " _____ 2020 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ п/п	Назви етапів дипломної роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітки
1	Розроблення плану дипломної роботи, ознайомлення з літературними джерелами за темою		
2	Написання теоретичної частини дипломної роботи		
3	Написання аналітичної частини дипломної роботи		
4	Написання проєктної частини дипломної роботи		
5	Перевірка чернетки дипломної роботи та внесення змін до неї керівником		
6	Перевірка якості дипломної роботи на антиплагіат		
7	Оформлення дипломної роботи		
8	Подання голові екзаменаційної комісії щодо захисту дипломної роботи		

Студент _____ Іванов К. В.

Керівник роботи _____ Петров А. А.

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

**ПОДАННЯ
ГОЛОВІ ЕКЗАМЕНАЦІЙНОЇ КОМІСІЇ
ЩОДО ЗАХИСТУ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ**

Направлено студента Прізвище, ім'я, по батькові до захисту дипломної роботи за спеціальністю 242 "Туризм" на тему: ".....".

Дипломну роботу і рецензія додано.

Декан факультету _____ Т. В. Шталь
(підпис)

Довідка про успішність

Прізвище, ім'я, по батькові за період навчання на факультеті міжнародних економічних відносин із 2019 до 2020 року повністю виконав навчальний план за спеціальністю з таким розподілом оцінок за:

національною шкалою: відмінно ____%, добре ____%, задовільно ____%;
шкалою ECTS: А ____%; В ____%; С ____%; D ____%; E ____%.

Секретар факультету _____ Н. Г. Аванесян
(підпис)

Висновок керівника дипломної роботи

Студент Прізвище, ім'я, по батькові виконав дипломну роботу в повному обсязі, відповідно до виданого завдання та в задані терміни, згідно з календарним планом. У процесі написання роботи студент показав достатню професійну підготовку, виявив здібності до самостійного опрацювання теоретичного та практичного матеріалу. У ході написання роботи було використано спеціалізоване програмне забезпечення. Здобуті результати мають практичну спрямованість, яка полягає в можливості підвищення ефективності й наукового обґрунтування управлінських рішень на державному, регіональних та місцевих рівнях і покращення якості стратегічного планування розвитку туристичної галузі. Магістерську дипломну роботу виконано на достатньому методичному та професійному рівні, вона є закінченим самостійним дослідженням, яке має наукову та практичну цінність, і може бути рекомендована до захисту в екзаменаційній комісії.

Керівник роботи _____ А. А. Петров
« ____ » _____ 2020 р.

Висновок кафедри про дипломну роботу

Дипломну роботу студента Прізвище, ім'я, по батькові розглянуто на засіданні кафедри (протокол № ____ від _____ 2019 р.) і допущено до захисту в екзаменаційній комісії.

Завідувач кафедри туризму, д. е. н., проф. _____ О. А. Сущенко
(підпис)
« ____ » _____ 2020 р.

**Приклади оформлення бібліографічного опису списку джерел,
які наводять у магістерській дипломній роботі**

Характеристика джерела	Приклади оформлення
1	2
Конституція України	Конституція України. Прийнята Верховною Радою України 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141
Закони України	Закон України “Про оподаткування прибутку підприємств” № 334/94-ВР від 28.12.1994 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 4. – Ст. 28
Постанови Верховної Ради України	Постанова Верховної Ради України “Про участь України у Всесвітній конвенції про авторське право 1952 року” від 23.12.1993 р. № 3794-ХІІ // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 13. – Ст. 70
Укази Президента України	Указ Президента України “Про заходи щодо охорони інтелектуальної власності в Україні” від 27.04.2001 р. № 285/2001 // Інтелектуальна власність. – 2001. – № 4. – Ст. 58
Постанови Кабінету Міністрів України	Постанова Кабінету Міністрів України “Про затвердження методики оцінки вартості майна під час приватизації” від 10.12.2003 р. № 1891 // Офіційний вісник України. – 2003. – № 51. – Ст. 2669
Інші нормативно-правові акти	Наказ Міністерства фінансів України “Про затвердження типових форм первинного обліку об’єктів права інтелектуальної власності у складі нематеріальних активів” від 22.11.2004 р. № 732 // Бухгалтерський облік і аудит. – 2004. – № 12. – С. 5–14
Монографії (один, два або три автори)	Єрохін С. А. Структурна трансформація національної економіки (теоретико-методологічний аспект). – Київ : Світ Знань, 2002. – 528 с. Большаков А. С., Михайлов В. И. Современный менеджмент: теория и практика. – Санкт-Петербург : Питер, 2000. – 416 с. Глухов В. В., Коробко С. Б., Маринина Т. В. Экономика знаний. – Санкт-Петербург : Питер, 2003. – 528 с.
Чотири автори	Менеджерские системы коммуникаций в организациях : учеб. пособ. / М. И. Крулькевич, А. С. Винарик, А. Н. Щедрин, В. Я. Яковенко ; под ред. М. И. Крулькевича. – Донецк : ДонГУ ; ИЭП НАН Украины, 1999. – 158 с.

1	2
П'ять та більше авторів	Информационные и экспертные системы в предпринимательской деятельности / М. И. Крулькевич, И. Ф. Черноволенко, Т. В. Василькова и др. – Донецк : ИЭПИ НАН Украины, 1999. – 144 с.
Багатотомні видання	Фихте И. Г. Сочинения в двух томах. Т. 1. – Санкт-Петербург : Мифрил, 1993. – 687 с.
Перекладні видання	Хайек Ф. А. фон. Дорога к рабству : пер. с англ. – Москва : Экономика, 1992. – 176 с.
Стандарти	ГОСТ 7.1–84. СИБИБД. Библиографическое описание документа. Общие требования и правила составления. – Взамен ГОСТ 7.1–76; Введ. 01.01.86. – Москва : Изд-во стандартов, 1984. – 78 с.
Словники	Философский словарь / под ред. И. Т. Фролова. – 5-е изд. – Москва : Политиздат, 1986. – 590 с.
Складові частини: книги	Дайзард У. Наступление информационного века // Новая технократическая волна на Западе. – Москва : Прогресс, 1986. – С. 343–355
збірника	Бузгалин А. В. Рождение постэкономического общества: вызов теории // Экономическая теория на пороге XXI века / под ред. Ю. М. Осипова, В. Т. Пуляева. – Санкт-Петербург : ТОО ТК “Петрополис”, 1996. – С. 170–182
журналу	Клейнер Г. Системная парадигма и теория предприятия // Вопросы экономики. – 2002. – № 10. – С. 47–69
інтернет-видання	Данилин А. О. проблематике управления знаниями [Электронный ресурс]. – Режим доступа : www.lotus.ru

Зразок рецензії на магістерську дипломну роботу**РЕЦЕНЗІЯ**

на магістерську дипломну роботу

ПІБ студента у родовому відмінку

"Безпека туристичних подорожей: забезпечення на внутрішньому ринку та досвід міжнародного співробітництва"

Питання безпеки є одним із найголовніших серед усіх складових організації туристичних подорожей. Тривалий час функціонування досліджуваного підприємства на туристичному ринку України дозволив виробити певну схему відносин між основними контрагентами й учасниками схеми створення та реалізації туристичного продукту, проте, як справедливо зауважує автор магістерської дипломної роботи, дотепер немає цілісного уявлення про організацію системи міжнародної безпеки на державному рівні. Тому тема роботи є актуальною.

Наприклад, підхід автора до аналізу міжнародної нормативно-правової бази, до складу якої входять договори України із країнами-партнерами в галузі туризму, наочно показав, що питання безпеки в них майже не прописано. Регулювання надзвичайних ситуацій, які так чи інакше виникають у разі подорожей громадян України за кордон, вирішують у поточному режимі, за ступенем виникнення. Традиційно таку роботу покладено на офіційні представництва – посольства і консульства, проте часто їхні повноваження саме у сфері безпеки туристів чітко не визначено, немає і єдиного плану дій, розробленого для тієї чи іншої ситуації. Також, на жаль, не приділяють достатньої уваги попередній підготовці менеджерів туристичних напрямів саме з боку обізнаності щодо загального стану справ у країні, куди прямують туристи. Відповідні пропозиції автора, викладені у третьому розділі дипломної роботи, мають практичну значущість, з огляду на все зазначене.

Також слід особливо зазначити високий рівень написання другого розділу дипломної роботи. Комплексний аналіз основних фінансово-економічних показників ТОВ "7 морів" дозволяє простежити основні тенденції функціонування підприємства упродовж ряду років; висновки та пропозиції автора дипломної роботи є достатньо обґрунтованими.

Однак було б доречним ілюструвати авторські пропозиції більшою кількістю графічного матеріалу. Проте вказаний недолік не знижує наукової та практичної цінності дослідження і здобутих результатів.

Роботу загалом написано на актуальну тему, вона має теоретичне і практичне значення та може бути рекомендовано до захисту з оцінкою «вісімдесят».

Ураховуючи вищенаведене, вважаю, що дослідження ПІБ студента відповідає вимогам, що ставлять до магістерських дипломних робіт зі спеціальності 242 «Туризм», а її автор заслуговує на надання звання магістра за вказаною спеціальністю.

Заступник директора ТОВ "7 морів"

ПІБ посадової особи

Зразок відгука на магістерську дипломну роботу

Відгук керівника
на магістерську дипломну роботу ПІБ студента
за темою: «Удосконалення управління якістю готельних послуг»

Стратегічна мета розвитку готельного господарства в Україні полягає у створенні високоякісного готельного продукту, здатного максимально задовольнити потреби споживачів і забезпечити на цій основі комплексний розвиток галузі. Звідси постає необхідність у постійній, цілеспрямованій роботі готельних підприємств щодо формування системи якісних готельних послуг. Сьогодні вітчизняні підприємства готельного господарства перебувають у стані перманентного розвитку, однак за організаційними формами, ступенем комфортності інфраструктури та якістю готельних послуг не відповідають кращим світовим зразкам. Хоча відомо, що високий рівень якості готельних послуг є важливим чинником ухвалення рішення потенційних споживачів про вибір готельного підприємства. Наявні проблеми актуалізують проведення досліджень і теоретичних напрацювань із формування та забезпечення функціонування системи управління якістю готельного обслуговування, важливою складовою частиною якої є оцінка рівня якості готельних послуг та обслуговування гостей. Тому тему, вибрану автором магістерської дипломної роботи, слід уважати актуальною.

Для реалізації мети магістерської дипломної роботи було поставлено низку завдань, які автор вирішив у процесі роботи за рахунок аналізу наукової та методичної літератури, відповідних нормативних і правових актів.

У магістерській дипломній роботі було розглянуто розвиток теоретичних підходів щодо управління якістю готельних послуг, проаналізовано можливості застосування їх на готельних підприємствах України, запропоновано напрями поліпшення управління послугами в індустрії гостинності.

Окрім цього, автором роботи на основі узагальнення та аналізу наукової літератури з тотального управління якістю було обґрунтовано необхідність у підвищенні ролі управління якістю в системі управління готелем.

Із використанням методів наукових досліджень автором було здійснено оцінювання стану управління якістю на діючих підприємствах сфери гостинності, а також апробовано методику застосування Servqual-методу в готельному господарстві. Здобуті особисто автором результати мають певні ознаки наукової новизни.

Однак було б доцільним авторські пропозиції щодо вдосконалення управління якістю готельних послуг доповнити відповідними розрахунками економічного ефекту. Проте вказаний недолік не знижує наукової та практичної цінності дослідження і здобутих результатів.

Роботу загалом написано на актуальну тему, вона має теоретичне та практичне значення й може бути рекомендована до захисту з оцінкою «вісімдесят».

Ураховуючи наведене раніше, вважаю, що дослідження ПІБ студента відповідає вимогам, що ставлять до магістерських дипломних робіт із спеціальності 242 «Туризм», а його автор заслуговує на надання звання магістра за вказаною спеціальністю.

Керівник магістерської дипломної роботи,
доцент кафедри туризму
ХНЕУ ім. С. Кузнеця, к. е. н.

Петров А. А.

**Зразок заяви про дотримання професійної етики під час написання
магістерської дипломної роботи**

Заява

про дотримання професійної етики під час написання
магістерської дипломної роботи та згоди на її оприлюднення

Я, Прізвище, ім'я, по батькові, студент 2-го року навчання другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 242 «Туризм» освітньо-професійної програми «Туризм» факультету міжнародних економічних відносин ХНЕУ ім. С. Кузнеця заявляю, що в моїй магістерській дипломній роботі на тему: «.....», поданій до екзаменаційної комісії для публічного захисту, дотримано правила професійної етики, які не дозволяють наявності плагіату, фальсифікації даних та хибного цитування під час написання магістерської дипломної роботи.

Я ознайомлений із чинним у Харківському національному економічному університеті ім. С. Кузнеця Положенням про підготовку та захист дипломної роботи на здобуття ступеня магістра.

Я надаю згоду на оприлюднення моєї дипломної роботи на офіційному сайті або в репозитарії університету.

« ____ » _____ 2020 р.

(підпис)

(ініціали, прізвище)

Зміст

Вступ.....	3
1. Загальні вимоги до магістерської дипломної роботи	4
2. Організація виконання магістерської дипломної роботи	5
3. Структура магістерської дипломної роботи.....	7
4. Вимоги до змісту магістерської дипломної роботи.....	8
5. Правила оформлення магістерської дипломної роботи	13
6. Зовнішня рецензія.....	30
7. Відгук керівника	31
8. Професійна етика	32
9. Критерії оцінювання магістерських дипломних робіт.....	32
10. Захист робіт.....	33
Рекомендована література.....	35
Додатки.....	36

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

**Методичні рекомендації
до виконання дипломної роботи
для студентів спеціальності 242 "Туризм"
другого (магістерського) рівня**

Самостійне електронне текстове мережеве видання

Укладачі: **Сущенко** Олена Анатоліївна
Стрижак Олена Олегівна
Наумік-Гладка Катерина Георгіївна

Відповідальний за видання *О. А. Сущенко*

Редактор *О. Г. Доценко*

Коректор *О. Г. Доценко*

План 2020 р. Поз. № 135 ЕВ. Обсяг 48 с.

Видавець і виготовлювач – ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 61166, м. Харків, просп. Науки, 9-А

*Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру
ДК № 4853 від 20.02.2015 р.*